

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 84 0 Р 014484 14 Рев 2
Дана, 14.5.2014. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Дарка Осмића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитељице Л. И. рођ. Ш. из В., Улица ... бр. ..., РХ, коју заступа Ј. Х., адвокат из Б. Б., Улица ... бр. ..., против тужених Општина Б. Б., коју заступа Начелник Општине и РС, коју заступа Правобранилаштво РС, сједиште замјеника у Д., ради накнаде штете, вриједност спора 80.000,00 КМ, одлучујући о ревизији тужитељице против пресуде Окружног суда у Добоју број 84 0 П 014484 09 Гж од 2.9.2009. године, на сједници одржаној 14.5.2014. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се усваја пресуда Окружног суда у Добоју број 84 0 П 014484 09 Гж од 2.9.2009. године укида и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Дервенти број 84 0 П 014484 07 П од 23.10.2008. године обавезана је тужена Општина Б. Б. да тужитељици исплати накнаду материјалне штете, по основу порушеног стамбеног породичног објекта и помоћних објеката, у износу од 17.255,00 КМ са законском затезном каматом од 10.4.1998. године до исплате уз накнаду трошкова поступка у износу од 1.320,00 КМ, а одбијен је тужбени захтјев, преко досуђеног износа у односу на ову тужену и у цјелини у односу на тужену РС.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 84 0 П 014484 09 Гж од 2.9.2009. године жалба тужене Општине Б. Б. је усвојена и првостепена пресуда преиначена тако, да је одбијен тужбени захтјев у односу на ову тужену уз обавезу тужитељице да јој накнади трошкове поступка у износу од 2.260,00 КМ.

Тужитељица ревизијом побија другостепену пресуду због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи тако да се жалба тужене Општине Б. Б. одбије и првостепена пресуда потврди или да се пресуда укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужена Општина Б. Б. у одговору на ревизију тужитељице предлаже да се ревизија одбије као неоснована.

Овај суд је пресудом број 84 0 Р 014484 09 Рев од 25.11.2010. године одлучио о ревизији тужитељице, али је та пресуда укинута одлуком Уставног

суда Босне и Херцеговине број АП-225/11 од 27.2.2014. године и предмет је враћен овом суду на поновно суђење.

Ревизија је основана.

Предмет спора је захтјев тужитељице да јој тужени накнаде материјалну штету на име порушеног стамбеног објекта, помоћног објекта и надстрешнице.

Тужене су оспориле тужбени захтјев, између осталог, и истакнутим приговором застарјелости потраживања.

Полазећи од утврђења да су предметни објекти тужитељице, који се налазе у Б. Б., изграђени на парцели кч. ...., I- кућиште и двориште II- зграда кућиште и двориште, зграда, уписана у зк. ул. број ... к.о. Б., на парцели кч. број ... I- двориште, II- зграда, двориште и зграда и на кч. број ... I двориште, II зграда, двориште и зграда, уписане у зк. ул. број ... к.о. Б., које одговарају парцелама уписаним у пл. ... к.о. Б., порушени у току 1998. године, да је тужитељица прије подношења тужбе у овој правној ствари, „у раније покренутим поступцима заштите својих права и интереса“ спријечила наступање застарјелости предметног потраживања, тај суд је закључио да је неоснован приговор тужене о застарјелости предметног потраживања, па је прихватајући налаз вјештака грађевинске струке С. Ж., дјелимичним усвајањем тужбеног захтјева у односу на тужену Општину Б. Б. и одбијањем у цјелини тужбеног захтјева у односу на тужену РС, судио као у изреци првостепене пресуде.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби тужене прихватио чињенична утврђења али не и правне закључке првостепеног суда, па је закључио: да за одлуку о основаности приговора тужене Општине Б. Б. о застарјелости предметног потраживања, није од утицаја чињеница да је тужитељица поднијела пријаву Дому за људска права по основу истог штетног догађаја и да овом предузетом радњом, није дошло до прекида тока застарјелости (члан 388. Закона о облигационим односима); да је Дом за људска права надлежан за утврђење повреде или дискриминације у уживању људских права и да уколико утврди њихово постојање досуђује одговарајућу новчану компензацију а не накнаду штете по основу одговорности штетника за штету, која је предмет спора у овој парници. Из ових разлога првостепена пресуда је преиначена и тужбени захтјев одбијен у односу на ову тужену, док је првостепена пресуда у односу на тужену РС, остала неизмијењена.

У овом ревизионом поступку спорна је одлука којом је другостепени суд жалбу тужене Општине Б. Б. усвојио, првостепену пресуду преиначио и у односу на ову тужену одбио тужбени захтјев за накнаду штете у износу од 17.255,00 КМ, а не и одбијајући дио у односу на ову тужену преко овог износа и у цјелини у односу на тужену РС, јер тужитељица није изјавила жалбу против првостепене пресуде којом је у том дијелу тужбени захтјев одбијен.

Одлука другостепеног суда, за сада, није правилна.

Рјешењем тужене Општине Б. Б. од 10.4.1998. године одређено је рушење “ратним дејствима оштећеног стамбеног објекта у улици ... бр. ... лоцираног на к.ч. број ... к.о. Б., власништво тужитељице. Из утврђења нижестепених судова произлази, да се на тој локацији налазила породична кућа тужитељице, помоћни објекат и надстрешница. Уништење објеката јесте штета коју је тужитељица претрпјела (члан 155. Закона о облигационим односима „Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85 и 57/89 те „Службени гласник Републике Српске“, број 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04, даље: ЗОО).

Тужитељица сматра да јој је тужена дужна надокнадити цјелокупну штету коју је претрпјела на својим објектима, иако је дио штете на тим објектима настао усљед ратних дејстава и неодржавања објеката. Међутим, не постоји ни субјективна ни објективна одговорност тужене за штету причињену усљед ратних дејстава и неодржавања објеката. Оштећени имају могућност да у смислу Анекса VII Општег оквирног споразума за мир у БиХ захтијевају правичну надокнаду имовине уништене или оштећене у рату, о чему одлучује за то формирана комисија, а чланом XIV овог Анекса је предвиђено и формирање посебног имовинског фонда за те намјене.

Стога, и под условом да су испуњене претпоставке за одговорност тужене за штету, њена одговорност би била само за штету која је тужитељици причињена рушењем објеката, према стању објеката у вријеме рушења.

У смислу одредбе члана 154. став 1. ЗОО за одговорност за штету, потребно је, не само да неко лице претрпи штету већ и да се остваре друге законске претпоставке и то: постојање субјекта одговорног за штету, штетна радња, противправност штетне радње, узрочна веза између штетне радње и штете. У конкретном случају, због погрешног приступа рјешењу ове правне ствари нижестепени судови су пропустили да због правилне примјене материјалног права утврде постојање свих потребних општих и посебних претпоставки одштетне одговорности тужене за накнаду штете коју тужитељица захтијева у овој парници, а прије свега да ли је радња тужене (рушење објеката) била противправна, што је један од основних услова за постојање њене одговорности за предметну штету.

Тужена је током поступка истицала да доношењем рјешења од 10.4.1998. године и радњама рушења објеката тужитељице, није поступала противправно јер је имала овлаштење да под одређеним, законом прописаним условима, донесе рјешење о рушењу објеката који представљају опасност по околину.

Првостепени суд налази, да је незаконито рјешење управног органа тужене којим је одређено рушење предметних објеката, јер да тужитељици (с обзиром да јој није био постављен привремени заступник) није било омогућено да расправља у управном поступку у којем је донесено то рјешење. Другостепени суд се, због схватања да је основан приговор тужене о застарјелости предметног потраживања, није бавио овим питањем, то јесте, да ли је, с обзиром на садржај одредбе члана 12. став 1. Закона о парничном поступку „Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП) у надлежности парничног суда да одлучује о законитости или незаконитости одлука органа управе (у смислу одредби чланова 203. и 204. Закона о просторном

уређењу „Службени лист СР БиХ“, број 9/87, који је био на снази у вријеме доношења рјешења о рушењу) или се о томе може одлучити само у управном поступку у којем би се утврдило да је наведено рјешење тужене ништаво, или у управном спору и могу ли судови у парничном поступку преиспитивати ваљаност рјешења донесених у управном поступку, чак и ако је било пропуста приликом доношења тог рјешења у виду повреда одредаба управног поступка.

Према начелу слободне оцјене доказа прописаном у члану 8. ЗПП, суд по свом увјерењу одлучује које ће чињенице узети као доказане, на основу савјесне и брижљиве оцјене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата цјелокупног поступка.

Првостепени суд је висину предметне накнаде утврдио на основу налаза и мишљења вјештака грађевинске струке С. Ж. Према том налазу укупна тржишна вриједност предметних објеката према подацима о стању истих, које је дала тужитељица и према цијенама у вријеме рушења објеката (при чему је пошла од цијене објекта у новоградњи од 1.000,00 КМ/м², од површине и од умањења вриједности објеката због старости, узимајући да су исти грађени прије 60 година) износи укупно 34.510,00 КМ (стамбени објекат 31.136,00 КМ, помоћни објекат 3.178,00 КМ и надстрешница 196,00 КМ). Уз претпоставку о степену оштећења објеката од 50%, вјештак налази да њихова процијењена тржишна вриједност износи 17.255,00 КМ. Према подацима о објектима које је вјештаку дала тужена (записник Комисије сачињен непосредно прије рушења објеката, фотографије и искази свједока), укупна тржишна вриједност објеката у истом периоду је износила укупно 3.786,00 КМ, то јесте, у висини „ренте“ за сва три објекта (која вриједност се, према налазу вјештака, узима када је тржишна вриједност мања од ренте, какав је овдје случај).

Међутим, налаз вјештака је у колизији са материјалним доказима у овом предмету - фотографијама објеката прије рушења и записником Комисије за утврђивање оштећења на објектима од 26.2.1998. године (у којем се говори да је помоћни објекат знатно оштећен а остали објекти се не спомињу). И саслушани свједоци су се изјашњавали о „лошем“ стању објеката у центру Б. Б. (гдје су се налазили и предметни објекти тужитељице) након ратних дејстава и о њиховој опасности за безбиједност грађана и немогућности и неисплативости санације и адаптације. Произлази, да вјештак приликом израде налаза није имала у виду околности - да су предметне некретнине напуштене 1992. године и да су због дотрајалости, квалитета материјала од којег су грађене (о чему су се изјашњавали свједоци), неодржавања и небриге које би, и када би се утврдила одговорност тужене за накнаду штете проузроковане рушењем објеката, биле од значаја за утврђивање висине штете, чиме се нижестепени судови нису бавили. Стога је неаргументован закључак наведеног вјештака да су објекти у вријеме рушења били оштећени у проценту од 50%. Вјештак је налаз сачинила тако што је процијенила вриједност објеката без оштећења и тај износ умањила за степен оштећења објеката, који нема упориште у изведеним доказима и заснован је на претпоставкама, умјесто да је на основу расположивих доказа извршила процјену вриједности објекта (према њиховом стању) у моменту рушења.

Када би се и утврдио основ одговорности тужене за накнаду предметне штете, према одредби члана 190. ЗОО, тужитељици би припадало право на

накнаду штете у висини грађевинске, а не тржишне вриједности објеката, која у себи садржи и вриједност локације на којој је објекат саграђен, а тужитељица током поступка није ни тврдила да су јој одузета права која је имала на парцели на којој су се налазили порушени објекти.

Надаље, из одлуке Комисије за људска права при Уставном суду Босне и Херцеговине од 13.9.2006. године произилази да се износ од 10.000,00 КМ односи на накнаду материјалне (обичне) штете због рушења куће, а да се износ од 3.000,00 КМ односи на штету на име компензације због некориштења куће. Зато би досуђивање пуног износа накнаде, без уважавања чињенице да је тужитељици по истом основу одређена накнада у износу од 10.000,00 КМ, како је учинио првостепени суд, било противно одредби члана 190. ЗОО према којој се накнадом штете материјална ситуација оштећеног треба довести у оно стање у коме би се налазила да није било штетне радње. Аналогно томе, оштећеном се не може досудити накнада којом би се његове материјалне прилике довеле у повољнији положај од онога у коме су биле прије настанка штете.

Тужитељица је за штету сазнала 1998. године (што је потврдила у свом исказу), када је штета и настала. Полазећи од чињенице да је подношењем пријаве Дому за људска права у смислу члана 388. ЗОО прекинут ток застаре, а да се из стања списка у овом предмету не види када је тужитељица пријаву поднијела (осим што се на основу одлуке може претпоставити да је пријава поднесена 2003. године), одлучна чињеница за одлуку о приговору тужене о застарјелости потраживања, којом се нижестепени судови нису бавили је – да ли је тужитељица поднијела пријаву Дому за људска права прије наступања застаре, јер до прекида застаре може доћи само ако до предузимања радње пред надлежним органом, потраживање већ није застарјело.

Из наведених разлога ревизија тужене је усвојена примјеном одредбе члана 250. став 2. ЗПП и предмет је враћен другостепеном суду на поновно суђење.

У наставку поступка другостепени суд ће отклонити недостатке на које је указано у овој одлуци, при чему ће цијенити и остале приговоре који су стављени у овом спору, а затим ће одлучити о жалби тужене општине против првостепене пресуде.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић